Analyysi N:o 176 7.11.2026

Vallanvaihto asialistalla

Suomalaiset uskovat SDP:n ajavan ponnekkaimmin tärkeimpiä hallituskysymyksiä

Mikko Laakso
Viestintäpäällikkö, EVA

mikko.laakso@eva.fi
@mikkolaakso
www.eva.fi

- SDP johtaa neljää kymmenestä tärkeimmästä aiheesta, joihin suomalaiset toivovat seuraavalta hallitukselta enemmän painotusta.

- Työllisyyden parantaminen on noussut hallitusohjelmatoiveiden kärkeen. SDP on ohittanut kokoomuksen asian ponnekkaimpana edistäjänä.

- Kokoomuksella on edelleen eniten asiajohtajuuksia, mutta sen ote talousasioista on heikentynyt. Mainintaosuudet ovat laskeneet eniten valtion velkaantumisen pysäyttämisessä ja talouskasvun kiihdyttämisessä.

- Vasemmistoliitto on ohittanut vihreät viidessä maahanmuuttoon ja arvoihin liittyvässä kysymyksessä. Vihreille on jäänyt kaksi asiajohtajuutta, molemmat ympäristöpolitiikassa.

- Perussuomalaisten profiili on vahvistunut julkisten menojen leikkaajana. Puolue johtaa edelleen rikollisuuden ja pakolaismaahanmuuton hillitsemisessä sekä uudessa jengiväkivaltakysymyksessä.

Eduskuntavaaleihin on enää noin puoli vuotta aikaa ja poliittiset puolueet hakeutuvat hiljalleen vaaliasemiin. EVAn syksyn 2026 Arvo- ja asennetutkimuksessa selvitettiin suomalaisten mielipiteitä siitä, miten eri asioiden tulisi painottua tulevan hallituksen toiminnassa verrattuna maassamme viime vuosina harjoitettuun politiikkaan. Kansalaisten arvioitavana oli 34 politiikan asiakokonaisuutta.[1]

Painotustoiveiden ohella selvitettiin, minkä puolueen suomalaiset uskovat edistävän kutakin asiaa ponnekkaimmin. Vastaajia pyydettiin valitsemaan kunkin aihealueen kohdalla yksi puolue. Näin mitattu asiajohtajuus kertoo, minkä asioiden ajajaksi eri puolueet kansalaisten mielissä piirtyvät.

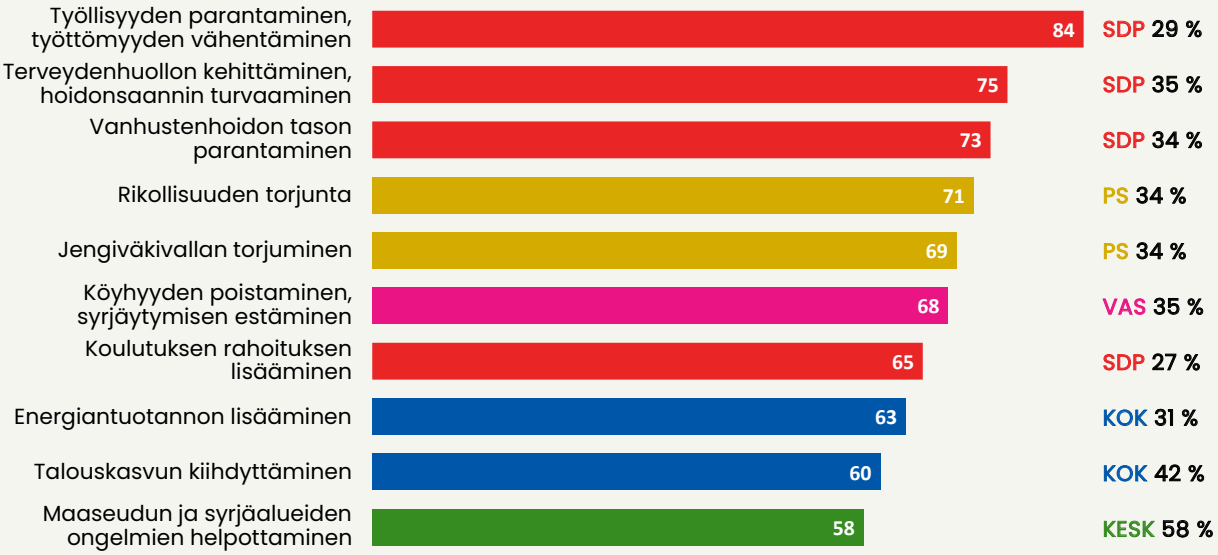
Kymmenen voimakkaimman lisäpainotustoiveen joukossa SDP saa neljä ykkössijaa, kokoomus ja perussuomalaiset kaksi sekä vasemmistoliitto ja keskusta yhden. Vihreät eivät johda yhtäkään kymmenestä kärkiaiheesta (Kuvio 1).

Työllisyyden parantaminen ja työttömyyden vähentäminen on noussut selvästi eniten lisäpainotusta toivotuksi aiheeksi seuraavalle hallitukselle. Asian ponnekkaimpana edistäjänä pidetään SDP:tä (29 %), joka on ohittanut kokoomuksen (18 %). Keväällä 2023 puolueet olivat käytännössä tasoissa ja kokoomus niukasti edellä.[2]

SDP johtaa myös terveydenhuollon kehittämisessä ja hoidonsaannin turvaamisessa (35 %), vanhustenhoidon tason parantamisessa (34 %) sekä koulutuksen rahoituksen lisäämisessä (27 %). Puolueeseen yhdistyvät siten sekä työpaikkojen että keskeisten hyvinvointipalvelujen puolustaminen.

Perussuomalaisten vahvuus on sisäisessä turvallisuudessa. Puoluetta pitää ponnekkaimpana rikollisuuden torjunnassa ja jengiväkivallan torjumisessa kummassakin noin kolmannes suomalaisista (34 %). Kokoomus puolestaan johtaa energiantuotannon lisäämisessä (31 %) ja talouskasvun kiihdyttämisessä (42 %). Vasemmistoliitto on vahvin

Kuvio 1. Voimakkaimmat toiveet seuraavalle hallitukselle ja ponnekkaimmin niitä edistävät puolueet (asialle enemmän painotusta toivovat ja puolueiden asian kohdalla saamat maininnat, %)

köyhyyden poistamisessa ja syrjäytymisen estämisessä (35 %) ja keskusta vuorostaan maaseudun ja syrjäalueiden ongelmien helpottamisessa (58 %).

Muutos vuoden 2023 asetelmaan on huomattava. Tuolloin kokoomus johti kymmenestä eniten lisäpainotusta toivotusta politiikka-aiheesta viittä ja SDP vain yhtä. Nyt kokoomuksen saldo on kaksi ja SDP:n neljä. Vertailussa on huomattava, että vanhustenhoito ja jengiväkivalta ovat uusia arviointikohteita. SDP:n nousu ei kuitenkaan selity pelkästään kysymysvalikoiman laajentumisella: puolue on ottanut työllisyyden kärkipaikan kokoomukselta ja koulutuksen vasemmistoliitolta (Taulukko 1).

Huomionarvoista on myös se, että hallitukselle esitettyjen toiveiden järjestys on muuttunut. Työllisyyden lisäpainotusta toivovien osuus on kasvanut vuodesta 2023 selvästi ja valtion velkaantumisen pysäyttämisessä vastaava osuus on pienentynyt ja aihe jää nyt kymmenen kärjen ulkopuolelle.[3]

Muutos on poliittisesti merkittävä. Keväällä 2023 julkisen velkaantumisen pysäyttäminen oli yksi hallitusohjelmatoiveiden keskeisistä kärjistä. Nyt kansalaiset vaativat ennen kaikkea työllisyyden parantamista. Velkaantumista koskevan lisäpainotustoiveen heikkeneminen ei kuitenkaan tarkoita, että velkaongelma olisi kadonnut. Kysymys mittaa toivetta politiikan painotuksen muuttamisesta, ei asian absoluuttista tärkeyttä.[4]

Asiajohtajuudet jakautuvat uudelleen

Kärkiaiheet kertovat, mitkä puolueet yhdistyvät laajimpiin muutostoiveisiin. Kaikkien 34 aiheen tarkastelu näyttää puolestaan, kuinka laajaksi kunkin puolueen agendaprofiili muodostuu (Taulukko 2).

Taulukko 1. Politiikan kärkiteemojen omistajuus, kuusi suurinta puoluetta (%)

	SDP		KOK		PS		KESK		VIHR		VAS	
Teema	**2023**	**2026**	**2023**	**2026**	**2023**	**2026**	**2023**	**2026**	**2023**	**2026**	**2023**	**2026**
Työllisyyden parantaminen, työttömyyden vähentäminen	27	29	28	18	9	9	3	6	1	1	5	9
Terveydenhuollon kehittäminen, hoidonsaannin turvaaminen	33	35	10	8	7	9	8	8	3	2	10	12
Rikollisuuden torjunta	8	11	16	11	35	34	2	4	1	1	2	4
Köyhyyden poistaminen, syrjäytymisen estäminen	17	19	5	5	9	7	3	6	4	4	33	35
Koulutuksen rahoituksen lisääminen	13	27	12	11	5	5	5	7	12	7	24	14
Energiantuotannon lisääminen	9	10	29	31	11	12	11	9	6	4	0	2
Talouskasvun kiihdyttäminen	5	10	60	42	5	7	3	5	1	2	1	3
Maaseudun ja syrjäalueiden ongelmien helpottaminen	4	5	1	2	11	8	60	58	2	3	1	3
Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan rahoituksen lisääminen	11	16	23	24	3	3	5	4	13	10	7	7
Valtion velkaantumisen pysäyttäminen	6	9	51	30	11	16	3	5	1	1	2	4
Julkisten menojen leikkaaminen/ menojen kasvun hillitseminen	4	7	53	37	13	24	3	5	1	2	2	2

Kokoomusta pidetään ponnekkaimpana 14 asiassa, vasemmistoliittoa kahdeksassa ja SDP:tä kuudessa. Perussuomalaisilla on kolme ykkössijaa, vihreillä kaksi ja keskustalla yksi. RKP, kristillisdemokraatit ja Liike Nyt eivät nouse ensimmäisiksi yhdessäkään kysytyssä asiassa.

Taulukko 2. Eri asioille toivottu painotus tulevan hallituksen toiminnassa ja ponnekkaimmin niitä edistävät puolueet (%). Kaikki 34 asiaa nykyistä enemmän painotusta toivovien osuuden mukaisessa järjestyksessä.

	Enemmän	Vähemmän	Johtaja	Kilpailija(t)	
Työllisyyden parantaminen, työttömyyden vähentäminen	84	3	SDP (29)	KOK (18)	
Terveydenhuollon kehittäminen, hoidonsaannin turvaaminen	75	4	SDP (35)	VAS (12)	PS (9)
Vanhustenhoidon tason parantaminen	73	4	SDP (34)	VAS (12)	PS (10)
Rikollisuuden torjunta	71	4	PS (34)	SDP (11)	KOK (11)
Jengiväkivallan torjuminen	69	6	PS (34)	SDP (10)	KOK (9)
Köyhyyden poistaminen, syrjäytymisen estäminen	68	7	VAS (35)	SDP (19)	
Koulutuksen rahoituksen lisääminen	65	6	SDP (27)	VAS (14)	KOK (11)
Energiantuotannon lisääminen	63	4	KOK (31)	PS (12)	SDP (10)
Talouskasvun kiihdyttäminen	60	10	KOK (42)	SDP (10)	PS (7)
Maaseudun ja syrjäalueiden ongelmien helpottaminen	58	9	KESK (58)	PS (8)	
Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan rahoituksen lisääminen	57	8	KOK (24)	SDP (16)	
Eriarvoisuuden ja tuloerojen vähentäminen	53	17	VAS (37)	SDP (23)	
Valtion velkaantumisen pysäyttäminen	53	14	KOK (30)	PS (16)	
Ilmastonmuutoksen torjuminen	50	20	VIHR (66)	VAS (5)	PS (3)
Pakolaisten maahanmuuton hillitseminen	49	20	PS (73)	KOK (3)	SDP (2)
Työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen	47	16	KOK (37)	SDP (17)	
Rasismin torjuminen	46	22	VAS (30)	VIHR (22)	
Eläkkeiden ostovoiman turvaaminen	44	15	SDP (30)	KOK (10)	KESK (10)
Kansallisen puolustuskyvyn parantaminen	43	10	KOK (34)	PS (19)	
Julkisten menojen leikkaaminen/menojen kasvun hillitseminen	41	26	KOK (37)	PS (24)	
Työperäisen maahanmuuton lisääminen	41	26	KOK (21)	SDP (20)	
Ympäristönsuojelusäädösten tiukentaminen	41	24	VIHR (67)	VAS (4)	SDP (3)
EU-asiat, aktiivisuus unionin kehittämisessä	39	14	KOK (33)	SDP (14)	
Verotuksen keventäminen	39	27	KOK (42)	PS (12)	SDP (9)
Sosiaalietuuksien tason korottaminen	38	25	VAS (40)	SDP (29)	
Markkinaehtoisuuden ja kilpailun edistäminen	34	18	KOK (56)	PS (6)	SDP (5)
Valinnanvapauden lisääminen terveydenhuollossa	34	20	KOK (40)	SDP (13)	
Kasvukeskusten ongelmien helpottaminen	33	13	SDP (16)	KOK (14)	
Ulkosuhteiden hoito, aktiivisuus ulkopolitiikassa	32	8	KOK (45)	SDP (11)	
Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen aseman edistäminen	27	34	VAS (35)	VIHR (32)	
Etnisten vähemmistöjen aseman edistäminen	25	35	VAS (35)	VIHR (21)	
Maahanmuuton edistäminen	22	44	VAS (24)	VIHR (21)	
Kehitysyhteistyö, kehitysmaiden auttaminen	21	49	VAS (28)	VIHR (19)	
Suomen USA-erityissuhteen edistäminen	15	27	KOK (55)	PS (6)	SDP (4)

Ajallinen vertailu vuoden 2023 tutkimukseen on mahdollista tehdä myös vuonna 2026 kysytyn 28 aiheen osalta. Näissä kokoomuksen ykkössijat vähenevät 14:stä 12:een ja vihreiden seitsemästä kahteen. SDP:n ykkössijat lisääntyvät yhdestä neljään ja vasemmistoliiton kolmesta seitsemään. Perussuomalaisten kaksi ja keskustan yksi johtopaikka säilyvät. Muutokset eivät siis ole vain uusien kysymysten tuomaa lisäystä: poliittisten teemojen aiheiden omistajuus on aidosti jakautunut uudelleen.

Ykkössijojen rinnalla on kuitenkin katsottava teemojen prioriteettia äänestäjille. Puolue voi menettää suuren osan maininnoistaan ja silti pysyä ensimmäisenä. Toisaalta kahden prosenttiyksikön johto ei vielä merkitse aiheen ylivoimaista hallintaa. Vaalituloksen kannalta kolmen kärkiteeman hallinta saattaa olla arvokkaampaa kuin kahdeksan häntäpään teeman johtajuus.

SDP: palvelupuolueesta työllisyyden kärkeen

SDP:n kuusi ykkössijaa asiajohtajuudessa muodostavat aiempaa laajemman kotimaan politiikan profiilin. Työllisyyden, terveydenhuollon, vanhustenhoidon ja koulutuksen lisäksi puolue on nyt ykkönen eläkkeiden ostovoiman turvaamisessa (30 %) sekä kasvukeskusten ongelmien helpottamisessa (16 %). Jälkimmäisessä johto kokoomukseen on kuitenkin vain kaksi prosenttiyksikköä, ja suurin vastaajajoukko ei osaa nimetä ponnekkainta puoluetta.

Selvin vahvistuminen on tapahtunut koulutuksessa. SDP:n osuus koulutuksen rahoituksen ponnekkaimpana lisääjänä on kasvanut 14 prosenttiyksikköä 27 prosenttiin. Puolue on noussut vasemmistoliiton takaa selvästi sen edelle.

Työllisyydessä SDP:n osuus on kasvanut vain kaksi prosenttiyksikköä, mutta kokoomuksen osuus on pienentynyt kymmenen. SDP hyötyy siis sekä omasta vahvistumisestaan että vielä enemmän pääkilpailijansa heikkenemisestä.

SDP on myös lähellä uutta johtopaikkaa työperäisen maahanmuuton lisäämisessä. Puoluetta pitää ponnekkaimpana viidennes suomalaisista (20 %), käytännössä yhtä moni kuin kokoomusta (21 %).

SDP:n vahvistuminen painottuu työelämään, toimeentuloon ja julkisiin palveluihin. Nämä ovat myös kysymyksiä, joissa hallituksen toimintaan kohdistuva arvostelu tarjoaa oppositiopuolueelle näkyvän poliittisen roolin. Ulkosuhteiden hoidossa SDP:n mainintaosuus on sen sijaan pienentynyt kahdeksan prosenttiyksikköä 11 prosenttiin.

Puolueen agendaprofiili ei siten laajene tasaisesti kaikkialla. Se on kuitenkin vahvistunut juuri niissä asioissa, joihin suomalaiset toivovat seuraavalta hallitukselta eniten muutosta.

Kokoomus: talousjohtajuus rapistuu, ulkopolitiikka vankistuu

Kokoomuksella on edelleen puolueiden laajin agendaprofiili, joka painottuu talouspolitiikkaan. Sen vahvuusalueita ovat markkinaehtoisuus ja kilpailu, verotus, talouskasvu, julkisten menojen hillitseminen, velkaantumisen pysäyttäminen ja työmarkkinoiden joustavuus.

Puolue johtaa myös terveydenhuollon valinnanvapaudessa, työperäisessä maahanmuutossa, tutkimusrahoituksessa ja energiantuotannossa. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa kokoomus on ensimmäinen kaikissa neljässä kysytyssä aiheessa: ulkosuhteissa, EU-asioissa, USA-erityissuhteessa ja puolustuskyvyn parantamisessa.

Laaja aihevalikoima peittää kuitenkin alleen huomattavaa heikkenemistä. Kokoomuksen osuus valtion velkaantumisen pysäyttämisen ponnekkaimpana edistäjänä on pudonnut 21 prosenttiyksikköä 30 prosenttiin. Talouskasvussa pudotusta on 18 prosenttiyksikköä ja julkisten menojen leikkaamisessa 16 prosenttiyksikköä. Näissäkin kokoomus on edelleen ykkönen, mutta aiempaa selvästi pienemmän joukon mielestä.

Selkeä omistajuuden heikkeneminen kohdistuu myös työmarkkinoiden joustavuuteen ja työperäiseen maahanmuuttoon, joissa kummassakin osuus on pienentynyt 11 prosenttiyksikköä. Verotuksen keventämisessä, terveydenhuollon valinnanvapaudessa ja työllisyydessä pudotusta on tasan kymmenen prosenttiyksikköä. Heikkeneminen ei siten rajoitu yhteen epäonniseen aiheeseen, vaan koskee laajasti kokoomuksen talousprofiilin ydintä (ks. Kuvioliite).

> Kokoomus ei täyttänyt lupauksiaan.

Mahdollinen selitys löytyy puolueen omista, vuoden 2023 vaalien alla asetetuista odotuksista. Kokoomus lupasi vaaliohjelmassaan toimia, joilla 100 000 suomalaista työllistyisi seuraavan vaalikauden aikana. Julkisen talouden tasapainottaminen ja velkaantumisen lopettaminen puolestaan asetettiin kahden vaalikauden tavoitteeksi vuoteen 2031 mennessä.[5]

Tavoitteet olivat kunnianhimoisia, ja niiden toteutumista on voitu arvioida hallituskauden aikana. Työttömyys on pysynyt korkeana ja julkinen velkaantuminen on jatkunut.[6][7] Tässä tilanteessa kokoomukseen voi kohdistua pettymystä juuri niissä kysymyksissä, joiden ratkaisijaksi se ennen vaaleja vahvimmin profiloitui.

Kokoomuksen ainoa selkeä vahvistuminen yhteisissä aiheissa löytyy ulkosuhteista: teeman omistajuus on kasvanut 14 prosenttiyksikköä 45 prosenttiin. USA-erityissuhteessa puolue saa vielä suuremman osuuden (55 %), mutta tämä on uusi kysymys, samoin puolustuskyvyn parantaminen. Niiden perusteella ei voi päätellä muutosta vuodesta 2023.

Ulkopolitiikan vahvistumiselle löytyy uskottava poliittinen tausta. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisissä tehtävissä toimivat kokoomustaustainen tasavallan presidentti Alexander Stubb sekä kokoomuslaiset ulko- ja puolustusministerit Elina Valtonen ja Antti Häkkänen. Näkyvät tehtävät tarjoavat puolueelle mahdollisuuden profiloitua ulkopolitiikan valtiohoitajana.[8]

Myös EVAn aiemmat tulokset tukevat tulkintaa henkilöiden merkityksestä. Syksyn 2025 Arvo- ja asennetutkimuksessa Stubbin toiminnalle ulkopolitiikan hoidossa antoi hyvän arvosanan yli neljä viidestä suomalaisesta. Enemmistöt antoivat hyvän arvosanan myös Häkkäselle ja Valtoselle. Sen sijaan pääministeri Petteri Orpon (kok.) ulkopoliittista toimintaa arvioi myönteisesti vain reilu kolmasosa.[9]

Perussuomalaiset: leikkausprofiili vahvistuu

Perussuomalaisten kolme asiajohtajuutta ovat selvärajaisia. Puolue hallitsee pakolaisten maahanmuuton hillitsemistä (73 %) ja johtaa sekä rikollisuuden että jengiväkivallan torjunnassa (kummassakin 34 %). Uusi jengiväkivaltakysymys täydentää puolueen jo ennestään vahvaa sisäisen turvallisuuden profiilia.

Suurin muutos löytyy kuitenkin talouspolitiikasta. Perussuomalaisten osuus julkisten menojen leikkaamisen tai niiden kasvun hillitsemisen ponnekkaimpana edistäjänä on kasvanut 11 prosenttiyksikköä noin neljäsosaan (24 %). Kokoomuksen etumatka puolueeseen on samalla supistunut 40 prosent-

tiyksiköstä 13 prosenttiyksikköön. Velkaantumisen pysäyttämisessä perussuomalaisten osuus on noussut 16 prosenttiin (+5 %-yks.).

Puolue on siis vahvistanut asemaansa julkisen talouden kurinalaisuuden ajajana. Tästä ei kuitenkaan vielä muodostu laajaa talousjohtajuutta. Talouskasvun ponnekkaimpana edistäjänä (7 %) ja työllisyyden parantajana (9 %) perussuomalaisia pitää vain harva. Leikkausprofiilin vahvistuminen on täsmällisempi kuvaus kuin yleinen talousomistajuuden nousu.

Perussuomalaisten vanhat vahvuudet ovat samalla säilyneet varsin hyvin. Pakolaismaahanmuuton hillitsemisessä puolueen osuus on pienentynyt vain vähän (-5 %-yks.), mutta johto muihin puolueisiin on edelleen ylivoimainen. Rikollisuuden torjunnassa puolueen asema on käytännössä ennallaan.

Vasemmistoliitto: arvoliberaalit aiheet vaihtavat johtajaa

Vasemmistoliiton agendaprofiili on laajentunut tulonjaon ja sosiaaliturvan kysymyksistä entistä vahvemmin arvoliberaalien aiheiden suuntaan. Puolueen kahdeksaan ykkössijaan kuuluvat sosiaalietuuksien korottaminen (40 %), eriarvoisuuden ja tuloerojen vähentäminen (37 %) sekä köyhyyden poistaminen ja syrjäytymisen estäminen (35 %).

Näiden rinnalle ovat tulleet viisi vihreiltä siirtynyttä johtopaikkaa: etnisten vähemmistöjen sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen aseman edistäminen, rasismin torjuminen, kehitysyhteistyö ja maahanmuuton edistäminen. Vuonna 2023 vihreät olivat kaikissa viidessä vasemmistoliiton edellä. Nyt järjestys on toinen.

Suurin vahvistuminen on tapahtunut etnisten vähemmistöjen aseman edistämisessä, jossa vasemmistoliiton maininneiden osuus on kasvanut 16 prosenttiyksikköä 35 prosenttiin. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemassa sekä kehitysyhteistyössä nousua on kummassakin 12 prosenttiyksikköä. Kaikki johtopaikat eivät silti ole yhtä vahvoja: maahanmuutossa sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemassa etumatka vihreisiin on vain kolme prosenttiyksikköä.

Vasemmistoliiton vahvistuminen ei myöskään ulotu kaikkiin sen aiempiin vahvuuksiin. Koulutuksen rahoituksessa puolue on menettänyt kärkipaikan SDP:lle ja sen mainintaosuus on pienentynyt kymmenen prosenttiyksikköä 14 prosenttiin. Puolue menetti opetusministerin pestin Sanna Marinin hallituksen kauden päätyttyä RKP:lle.[10]

Vasemmistoliiton profiili on siis muuttunut pikemminkin kuin vahvistunut kaikkialla. Puolue on menettänyt yhden vanhoista johtajuuksistaan mutta vallannut vihreiltä useita uusia. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolueesta on tullut kansalaisten silmissä punavihreän arvoliberaalin politiikan keskeisin edistäjä.

Vihreät: ympäristöjohtajuus säilyy, muu profiili kapenee

Vihreiden kaksi jäljellä olevaa asiajohtajuutta ovat edelleen vahvoja. Puoluetta pitää ponnekkaimpana ympäristönsuojelusäädösten tiukentamisessa kaksi kolmesta (67 %) sekä ilmastonmuutoksen torjumisessa (66 %) suomalaisista. Muut puolueet jäävät teemoissa kauas taakse.

Muutos aiempaan on silti selvä. Ympäristönsuojelussa vihreiden osuus on pienentynyt kymmenen ja ilmastonmuutoksen torjunnassa kuusi prosenttiyksikköä. Suurin, 12 prosenttiyksikön, pudotus koskee etnisten vähemmistöjen aseman edistämistä, jossa johtajuus on siirtynyt vasemmistoliitolle.

Kehitysyhteistyössä vähenemistä on kymmenen prosenttiyksikköä.

Vihreiden ongelma ei kuitenkaan ole yksinkertaisesti se, että ympäristöaiheisiin haluttaisiin vähemmän huomiota. Ilmastonmuutoksen torjuntaan nykyistä enemmän painotusta toivovien osuus on päinvastoin kasvanut, mutta vihreiden osuus sen ponnekkaimpana edistäjänä on pienentynyt.

Vihreät säilyy siis ympäristöpuolueena, mutta sen aiemmin laaja arvoliberaali agendaprofiili on kaventunut. Vasemmistoliitto haastaa sitä nyt juuri niissä aiheissa, jotka vuonna 2023 täydensivät vihreiden ympäristöjohtajuutta.

Keskusta: yhden asian puolue

Keskusta pitää vahvasti hallussaan maaseudun ja syrjäalueiden ongelmien helpottamista. Puolueen nimeää asian ponnekkaimmaksi edistäjäksi 58 prosenttia suomalaisista. Osuus on lähellä vuoden 2023 tasoa, eikä yksikään kilpailija yllä lähellekään.

Tämän yhden vahvan alueen ulkopuolella keskustan profiili jää ohueksi. Kaikissa muissa kysytyissä asioissa puolueen osuus on enintään kymmenyksen kokoinen. Esimerkiksi eläkkeiden ostovoiman turvaamisessa se saa kymmenen prosenttia, energiantuotannossa ja kasvukeskusten ongelmissa yhdeksän sekä terveydenhuollossa kahdeksan prosenttia.

Keskustan kohdalla huomionarvoista on ennen kaikkea muutoksen vähäisyys. Yhdessäkään vertailukelpoisessa aiheessa mainintaosuus ei muutu yli kolmea prosenttiyksikköä. Toisin kuin SDP ja vasemmistoliitto, keskusta ei ole laajentanut asiajohtajuuttaan.

Keskusta näyttäytyy tässä kyselyssä yhden asian puolueena, jossa se on ylivoimainen. Keskusta ei ole onnistunut laajentamaan poliittista aiheomistajuutta kolmen ja puolen vuoden oppositiotaipaleellaan Antti Kaikkosen johdossa.[11]

Vaaliasetelma suosii SDP:tä

Vuoden 2023 tuloksissa näkyi jälkikäteen katsottuna vaalien kolmen suuren asetelma. Kokoomus johti velkaantumisen pysäyttämisessä, SDP terveydenhuollossa ja perussuomalaiset rikollisuuden torjunnassa. Nämä olivat tuolloin kolme laajinta lisäpainotustoivetta. Vaaleissa samat puolueet päätyivät alle prosenttiyksikön sisään toisistaan: kokoomus sai 20,8, perussuomalaiset 20,1 ja SDP 19,9 prosenttia äänistä.[12]

Tulos oli yhteensopiva vaalien lopputuloksen kanssa, mutta sitä ei pidä tulkita tarkaksi ennusteeksi vaalien lopputuloksesta. Vihreillä ja vasemmistoliitolla oli tuolloin yhteensä kymmenen asiajohtajuutta, mutta molemmat menettivät vaaleissa kannatustaan. Aiheiden määrä ei yksin ratkaise vaalimenestystä, vaan olennaista on, että ne ovat äänestäjille ratkaisevia teemoja listan yläpäässä.

> Vasemmistoliitto vahvistaa asemiaan.

Nyt asiapoliittinen lähtöasetelma on SDP:lle aiempaa suotuisampi. Puolue johtaa useita laajimpia muutostoiveita, ja sen vahvuudet ulottuvat palveluista työllisyyteen. Vasemmistoliitto puolestaan on kasvattanut johtajuuksiensa määrää etenkin vihreiden kustannuksella. Keskusta ei ole päässyt laajentamaan vahvuusalueitaan, ja vihreiden profiili on kaventunut ympäristökysymysten ympärille.

Kokoomukselle asiajohtajuuksia koskevat tulokset ovat kaksinkertainen varoitus. Se on menettänyt SDP:lle työllisyyden johtopaikan samalla, kun perussuomalaiset on vahvista-

nut asemaansa julkisten menojen leikkaamisen ajajana. Jos kokoomuksen talousprofiili ei vahvistu ennalleen, sen kilpailuasema voi heiketä SDP:n ja perussuomalaisten puristuksessa. Perussuomalaisten vahvat turvallisuusaiheet ovat edelleen laajojen lisäpainotustoiveiden joukossa, kun kokoomuksen hallitsema velkaantumisen pysäyttäminen on pudonnut kymmenen kärjestä.

Kokoomuksella on yhä eniten asiajohtajuuksia. SDP:llä on entistä vahvempi ote niistä aiheista, joihin suomalaiset vaativat seuraavalta hallitukselta muutosta.

Viitteet

1 Haavisto (2026).
2 Haavisto (2023a).
3 Haavisto (2026).
4 Haavisto, I. (2023b).
5 Kokoomus (2023).
6 Tilastokeskus (2026a).
7 Tilastokeskus (2026b).
8 Valtioneuvosto (2023).
9 Metelinen (2025).
10 Valtioneuvosto (2023).
11 Suomen Keskusta (2024).
12 Tilastokeskus (2023c).

Lähteet

Haavisto, I. (2023a). Oikeiston asiajohtajuus on kokoomuksella – vasemmistossa jyräävät vasemmistoliitto ja vihreät. EVA Artikkeli, 25.3.2023. https://www.eva.fi/blog/2023/03/25/oikeiston-asiajohtajuus-on-kokoomuksella-vasemmistossa-jyraavat-vasemmistoliitto-ja-vihreat/

Haavisto, I. (2023b). Rautaisannos realismia – Suomalaisten hallitusohjelmatoiveita leimaa talousrealismi. EVA Analyysi N:o 120, 22.3.2023. https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2023/03/eva-analyysi-no-120.pdf

Haavisto, I. (2026). Työttömyystalkoot – Seuraavalta hallitukselta halutaan työllisyyttä ja parempia peruspalveluita, EVA Analyysi N:o 175, https://www.eva.fi/blog/2026/11/04/tyottomyystalkoot/

Kokoomus (2023). Kokoomuksen eduskuntavaaliohjelma 2023. https://www.kokoomus.fi/kokoomuksen-eduskuntavaaliohjelma-2023/

Metelinen, S. (2025). Suomen ulkopolitiikan hoitoon ollaan tyytyväisiä, mutta hallituksen toiminta jättää toivomisen varaa. EVA Artikkeli, 18.11.2025. https://www.eva.fi/blog/2025/11/18/suomen-ulkopolitiikan-hoitoon-ollaan-tyytyvaisia-mutta-hallituksen-toiminta-jattaa-toivomisen-varaa/

Suomen Keskusta (2024). Keskusta valitsi uuden puoluejohdon, keskustalaisia johtaa jatkossa Antti Kaikkonen, 15.6.2024. https://keskusta.fi/ajankohtaista/uutiset/keskusta-valitsi-uuden-puoluejohdon-keskustalaisia-johtaa-jatkossa-antti-kaikkonen/

Tilastokeskus (2026a). Työllisiä vähemmän ja työttömiä enemmän syyskuussa 2026 verrattuna vuoden takaiseen. Työvoimatutkimus, tiedote 20.10.2026. https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfp99vvraagp08urorj45p22

Tilastokeskus (2026b). Julkisyhteisöjen velka kasvoi 4,8 miljardia euroa vuoden 2026 toisella neljänneksellä. Julkisyhteisöjen velka neljännesvuosittain, tiedote 30.9.2026. https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfpc3qbubef408urs4gzsvdo

Tilastokeskus (2023c). Eduskuntavaalit 2023, tarkastuslaskennan tulos. Tiedote 14.4.2023. https://stat.fi/fi/julkaisu/cl8lkinf9pwt30cvz5uvtgprk

Valtioneuvosto (2023). Pääministeri Orpon hallitus nimitettiin. Tiedote 20.6.2023. https://valtioneuvosto.fi/-/10616/paaministeri-orpon-hallitus-nimitettiin

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 020 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 8.9.–22.9.2026. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä (pl. Ahvenanmaa). Aineisto on kerätty Taloustutkimus Oy:n internetpaneelissa, josta tutkimusotos on muodostettu ositetulla satunnaisotannalla. Aineisto on painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen analyysin ja tulosgrafiikan on tehnyt Pentti Kiljunen (Yhdyskuntatutkimus Oy).

Elinkeinoelämän valtuuskunta

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä.

EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) ISSN 2342-0782 (PDF)